

VIJESTI

EKUMENSKI SUSRET

Prilikom hodočašća Sv. Oca u Kristovu domovinu zbio se događaj od neshvatljive važnosti — susret poglavice Katoličke Crkve i poglavice pravoslavne Crkve.

Tom prigodom pozdravio je patrijarh Atenagora Sv. Oca ovako:

»Presveti Oče u Kristu! Pošto smo se milošću Božjom susreli u ovoj zemlji posvećenoj životom Gospodinovim, podajemo slavu Bogu i Trojstvu presvetome što je nas doveo s Istoka i Zapada i pozvao na zajednički susret u njegovu Imenu. Uistinu, ovaj je susret razlog najveće radosti. I dok dajemo oduška radosti svog srca, puni brat-skih osjećaja dolazimo ususret Vašoj preljubljenoj Svetosti. Kličući pozdravljamo Vas na ovom svetom mjestu gdje je odjekivao glas Gospodinov, gdje je sačuvana poput predragocjenog blaga njegova poruka, gdje je On sam propovijedao Evandjelje ljubavi i spasenja, gdje je malo prije svoje muke i strahote agonije molio da budu utvrđeni u vjeri i jedinstvu svi koji će jednom vjerovati u Njega.«

»Izražavamo iz dna srca želju da dobre nakane i namjere, koje su tako obilno s jedne i druge strane došle u posljednje vrijeme do izražaja, ne prestanu. A ovaj blagoslovljeni susret osoba i zagrljaj duša neka bude predigra uzajamnog našeg jedinstva i što potpunije podložnosti svetoj volji Božjoj da bismo tako odgovorili žarkoj nadi prošlih stoljeća i neodložnim potrebama našega vremena. Vjekovima već kršćanstvo živi u noći razjedinjenosti. Oči su umorne gledajući u mrak. O kad bi ovaj naš današnji susret bio zora svijetlog i blagoslovljenog dana! ... Presveti brate u Kristu! Približivši se jedan drugome došli smo zajedno Gospodinu. I on će se, kao ono nekoć dvojici učenika na putu u Emaus, u svojoj dobroti pridružiti nama i pokazati nam put kojim odsada treba ići. Njemu slava, moć i poklon u vijeke. Amen.«

Sv. Otac je ovako odgovorio:

»Veliko je naše uzbuđenje! Duboka je naša radost! U ovaj uistinu povijesni čas nakon vjekova šutnje i očekivanja ponovno su zajedno Crkva katolička i Pravoslavlje, predstavljeni u svojim najvišim predstavnicima. Velika je i duboka naša zahvalnost Vama što ste načas htjeli ostaviti svoje patrijarhalno sjedište da nam dodete ovamo u susret. No, nadasve Bogu — Bogu, Gospodaru Crkve — uzdiže se poklik naše ponizne zahvalnosti. Stara kršćanska tradicija voli isticati da je upravo na mjestu gdje se nalazi središte svijeta bio podignut križ Kristov. Tu je On uzdignut sa zemlje da sve privuče k sebi. Bilo je prikladno, i Providnost nam je to dopustila, da se upravo na ovom uvijek svetom i blagoslovljenom mjestu, u ovoj središnjoj točki svijeta susretnemo i sjedinimo u zajedničkoj molitvi mi — hodočasnici iz Rima i Carigrada. Vi ste željeli da do ovog susreta dođe već u vrijeme našeg nezaboravnog prethodnika Ivana XXIII prema kojemu niste sakrivali svog poštovanja i simpatije i na kojega ste Vi, divnom intuicijom, primijenili evandeoske riječi: »Bio je čovjek, poslan od Boga, imenom Ivan« (Iv 1,6). A i on sam je također — kao što je to Vama i nama poznato — živo čeznuo za ovim susretom. Prebrza smrt nije mu dopustila da ostvari tu živu

želju svoga srca. Riječi Isusove »da svi budu jedno« najčešće su se vraćale na njegove umirujuće usne. To je bila bez sumnje jedna od njegovih najdražih nakana za koje je on Bogu prikazivao svoju dugu agoniju i prinio svoj dragocjeni život. — Svakako, i s jedne i s druge strane putevi koji vode k jedinstvu mogli bi biti dugi i puni teškoća. No obadva puta kreću jedan prema drugome i proistječu s izvora Evandelja. Svakako, sretan je predznak što se ovaj naš susret zbiva u ovoj zemlji gdje je Krist utemeljio svoju Crkvu i za nju prolio svoju Krv. Ovaj je susret u svakom slučaju rječit manifest naše duboke volje koju sve više i više nadahnjuje milost Božja svim kršćanima koji su dostojni toga imena — volje da se premosti razdijeljenost, da se sruše prepreke, da se svom odlučnošću založimo za put koji vodi k izmirenju crkava. Razlike s doktrinalnog, liturgijskog, disciplinskog područja treba preispitati u svoje vrijeme i na određenom mjestu, i to u duhu vjernosti istini i u razumijevanju u ljubavi. No, ono što već od ovoga časa može i mora napredovati, to je upravo bratska ljubav — domišljata u iznalaženju načina kako će se očitovati; ljubav koja je, poučena prošlošću, spremna da oprašta i sklonija je da vjeruje u dobro nego u zlo, te je, nadasve, sva zabrinuta da odgovori Božanskom Učitelju, da se sva Njemu prepusti, da je privuče i preobrazi. Neka simbol i primjer te ljubavi bude poljubac mira što smo ga, darom Božje milosti, uzajamno izmijenili u ovoj preblagoslovljenoj zemlji, kao i molitva koju ćemo sada zajednički izmoliti, a koju nas je naučio Krist. — Ne možemo naći dosta prikladnog izraza kako da Vam saopćimo koliko smo dirnuti Vašom pažnjom. I to ne samo Mi osobno! Cijela Rimska Crkva i cijeli ekumenski Koncil primit će s najdubljom radošću izvještaj o ovom povijesnom događaju. Sa svoje strane upravljamo Bogu molitvu zahvalnicu i prosimo ga neka nas pomogne da mognemo nastaviti ovim putem te da na Nas i na Vas, koji smo ovoga časa odlučili da tim putem krenemo, izlije svoj blagoslov koji će osigurati uspjeh. Na kraju vam ne želimo reći »zbogom«, nego — ako dopustite — »dovidjenja«, s nadom u nove i plodne susrete: *In nomine Domini* — u ime Gospodnje!

EKUMENSKO NASTOJANJE

Ekumenska teologija. Na sveučilištu u Münsteru (Njemačka) po prijedlogu tamošnjeg teološkog fakulteta ustanovljena je prva katedra ekumenske teologije (Rocca 1963, 15, 28).

Interkonfesionalni oratorij. Na aerodromu Ildewilk (New York) nedavno je postavljen temeljni kamen za oratorij u kojem će se vršiti bogoslužje za katolike, protestante i židove (Ibid.).

Izjava profesora Skydsgaarda. Voda delegacije promatrača luteranskog saveza na II vatikanskom koncilu Dr Kristen Skydsgaarda (Kopenhagen) prigodom jedne konferencije za štampu izjavio je: »Jedino što protestantizam danas ne smije više sebi dozvoliti jest: da ostane onakav kakav jest« (Kürchz. für das B. Hildesheim 1963, 44, 1).

Izjava profesora Schlinka. Promatrač njemačke evangeličke Crkve na koncilu Dr Edmund Schlink (Heidelberg) kritizirao je mnoge točke sheme o Crkvi. Po njegovu mišljenju tu je najpozitivnije: promatranje Crkve sa stanovišta povijesti spasenja, primjena biblijskih izraza i slika, razjašnjenje odnosa između biskupa i pape, isticanje uloge običnih vjernika i obnova đakonata (Ibid.).

Interkonfesionalna svečanost. Naš list je već dva puta pisao o mučenicima iz Lübecka (Njemačka) kojima je odsječena glava 10. studenoga 1943. To su bili tri katolička kapelana Prassek, Müller, Lange i evangelički pastor Stellbrink. Osuđeni su i mučeni od Hitlerova režima jer su protestirali protiv mnogih Hitlerovih zlodjela: ubijanje umno bolesnih, zlostavljanje svećenika i demoliranje svećenika u Poljskoj, neljudski postupak sa zarobljenicima i odluka da se uklone križevi iz škola u Bavarskoj. Prigodom 20-godišnjice njihove smrti održane su mnoge svečanosti. Glavno bogoslužje u crkvi sv. Katarine u Lübecku predvodio je evangelički biskup Dr Henrik Meyer a svečanu propovijed držao je dominikanac o. Dr S. Pfürtner koji je kao mladi student bio s mučenicima u zatvoru (Ibid. 2).

Zajedničko izdanje Biblije. U Južnoj Africi se priprema izdanje Biblije koje će služiti zajedničkoj upotrebi afričkih katolika i protestanata (Ibid.).

Židovi kod Sv. Oca. Sv. Otac Pavao VI primio je u audijenciju grupu američkih Židova koji rukovode akcijom potpomoći Židovima na cijelom svijetu. U prigodnom nagovoru pohvalio je Sv. Otac zajedničko nastojanje kršćana i Židova za pomoć potrebnima te je upozorio na »zajedničku veliku baštinu« Sv. Pismo. Na kraju je izrazio želju da sve blagoslovi isti Bog koga kršćani i Židovi ljube i štiju (Der Sonntag 1963, 43, 4).

Utisak ruskih promatrača. Prigodom jednog primanja što ga je kardinal Bea održao za promatrače koncila, promatrač ruske pravoslavne Crkve V. Borovoj rekao je među ostalim: »Svi smo mi svjesni velike činjenice: cjelokupna povijest kršćanstva naše epohe je povijest djelovanja Duha Svetoga u nama i našim Crkvama. On nas potiče na jedinstvo; silni nas da shvatimo potrebu jedinstva; katkada pače i protiv naše volje vodi nas da idemo spasonosnim putem koji vodi k jedinstvu... Mi smo ovdje svjedoci s kolikom revnošću naša braća na koncilu nastoje ostvariti obnovu Crkve i stvoriti uvjete povezanosti s drugim kršćanskim Crkvama« (Ibid. 28).

Javno mnijenje o jedinstvu. Demoskopski institut u Ateni htio je doznati kakvo je opće mišljenje u pogledu jedinstva. Postavljeno je pitanje: »Slazete li se s inicijativom Ivana XXII za jedinstvo svih kršćanskih Crkava?« Odgovorilo je 62% s »da«, 21% s »ne«, a 17% je bilo neopredijeljenih. Na pitanje da li Papa treba biti poglavar sjedinjenog kršćanstva odgovorilo je 11% s »da«, 64% s »ne«, a 25% je bilo neopredijeljenih (Ibid. 41, 20).

Odgovor biskupa Dibeliusa. Na blagdan reformacije berlinski evangelički biskup Dibelius odgovorio je u svečanoj propovijedi na poziv pape Pavla VI za oprostjenje. On je izjavio da evangelička Crkva sa svoje strane neograničeno sve oprašta i da želi da se temeljito reformira (Ibid. 45, 13).

Sv. Otac Martinu Niemölleru. Kad je nedavno jedan od šesterice predsjednika Ekumenskog vijeća Crkava M. Niemöller bio primljen u audienciju u Vatikanu, rekao mu je Sv. Otac: »Kod vas nešto raste, a i kod nas nešto raste. Ja se mogu samo nadati i moliti da se jedno i drugo spoji u gotski luk. To će sigurno jedanput biti.« (Ruhrwort 1964, 44, 2).

Papin primat. Voda anglikanskih promatrača na koncilu biskup J. Moorman Ripon izjavio je u Rimu 19. X 1963. da papin primat nije nepremostiva zapreka za jedinstvo kršćana. On misli da će, ako hoće do konačnog sjedinjenja, poglavari sjedinjene Crkve morati da bude Papa (Schw. Kirchenz. 1963, 44, 569).

Promatrači koncila kod Sv. Oca. U četvrtak, 17. listopada, primio je Sv. Otac goste i promatrače koncila i rekao im nekoliko značajnih misli o zbližavanju i jedinstvu kršćana: »Prilježiti se, sresti se, pozdraviti se, upoznati se i govoriti međusobno, zar to nije najjednostavniji, najprirodniji i najljudskiji način? Uistinu! Međutim ovdje na koncilu ima još više: ovdje slušamo jedni druge i molimo jedni za druge. Nakon toliko dugih godina podijeljenosti, nakon toliko bolnih prepirki počinjemo ljubiti jedni druge. To upravo čini ovaj susret značajnim i ulijeva nadu... U vašoj prisutnosti pružamo vam ovdje dva temelja: iskrenost i ljubav. Poštovanje koje gojimo prema vašim osobama i ustanovama što ih zastupate, kao i kršćanskim vrednotama koje predstavljate, olakšava naše nastojanje za veliki razgovor s vama. Trajanje toga razgovora nitko danas ne može predvidjeti zbog postojećih, još neriješenih razilaženja u naučavanju. Pouzdanje u našega Gospodina Isusa Krista, s kojim smo povezani vjerom i krštenjem, ispunja nam srce slatkom i snažnom nadom... Ne gledajmo prema prošlosti nego na sadašnjost i, još bolje na budućnost. Drugi mogu i treba da proučavaju povijesna zbivanja, a mi danas radije upravimo svoju pažnju ne na ono što je naša snaga, ljubav naš put i način u službi božanske istine, naše bilo nego na ono kako bi trebalo biti... Nada je naš vodič, molitva vjere i našeg spasenja« (Glas 1963, 3, 5).

Braća po krvi i po Kristu. Sredinom prošle godine pozvali su pravoslavni bogoslovi iz Beograda slovenske bogoslove iz Ljubljane u prijateljski posjet. Posjet je protekao u najsrdačnijoj atmosferi. Poslije svečane akademije pozdravio je goste patrijarh German koji je među ostalim rekao: »Draga moja djeco! Zaista me veseli da su učinjeni prvi koraci do međusobnog prijateljstva... Mi koji vjerujemo u istog Boga ne bismo smjeli biti odijeljeni među sobom. Rimokatolici i mi imamo 99% onoga što nas sjedinjuje, a 1% onoga što nas dijeli. Imamo istog nebeskog Oca, istog Spasitelja Krista, imamo njegovu najveću zapovijed: Ljubite se među sobom« (Pravoslavni misionar 1963, 5, 234—235).

Dobri odnosi. Patrijarh Atenagora pohvalio je dobre odnose između pravoslavne i katoličke Crkve u Grčkoj. To je on posebno zapazio kad je bio na otoku Krfu prigodom svojeg nedavnog posjeta Grčkoj. Patrijarha su tamo dočekali metropolit Metodije i katolički nadbiskup V. Vartalitis (Ibid. 235).

Odbor za pitanja jedinstva. Sveti sinod ruske pravoslavne Crkve obrazovao je Odbor za pitanja jedinstva kršćana. Glavno lice tog odbora je 33-godišnji metropolit Nikodem. Po mišljenju mnogih on je jedna od najutjecajnijih ličnosti ruske Crkve. Samo jedanput je u Rusiji bio slučaj da je netko tako mlad izabran za metropolita. Bio je to u 17. stoljeću Petar Mogila (Ibid.).

Molitva za jedinstvo. Australski kršćani svih konfesija, protestanti, pravoslavni i katolici, provode i propagiraju svjetsku nedjelju molitve za sjedinjenje kršćana (Ibid.).

LITURGIJSKA OBNOVA

Liturgijsko nastojanje Sv. Oca. Rimska liturgijska revija »Ephemerides liturgicae« posvetila je citavi 4. prošlogodišnji svezak (str. 217—344) nastojanju Sv. Oca Pavla VI na polju pastoralne liturgije dok je bio nadbiskup u Milanu. To su uglavnom pastirske poslanice i poticaji vjernicima njegove nadbiskupije: O liturgijskom odgoju (koriz. posl. 1957), Predavanje prigodom 10-godišnjice »Mediator Dei« (u Veroni 1957), Poziv na početku korizme 1962, Naša Pasha (koriz. posl. 1959), Krst prvi vazmeni sakrament (propovijed na Veliki ponedjeljak 1961), Pasha i Krštenje (propovijed kod Uskrsnog Bdjenja 1961), Pokora drugi vazmeni sakrament (propovijed na Veliki utorak 1961), Uskrsno veselje: Aleluja (propovijed na Uskrsni ponedj. 1961), Misterij katedrale (propovijed 26. IV 1959), Ljubimo Crkvu (poticaj vjernicima prigodom misija 1957), O unapređivanju liturgijskog kulta (među aktima milanske sinode 1959), Preporuke liturgijskog kalendara (Svake godine je sam nadbiskup napisao predgovor od nekoliko stranica), Obitelj, mala Crkva (predgovor kućnom ritualu prigodom misija 1957), Pisma s koncila (nekoliko dopisa vjernicima prigodom koncijske debate o liturgiji). Koliko nam to bude moguće, nastojat ćemo da šampamo hrvatski prijevod korizmene poslanice o liturgijskom odgoju.

Društvo Božje hvale. Vrhovni starješina francuske benediktinske kongregacije nadopat Prou iz Solesmesa izrazio je na koncilu želju da se u shemu o Crkvi umetne da je prva zadaća Crkve štovanje i hvala Boga. To spada na njezinu bit tako da bismo je mogli nazvati »societas divinae laudis — društvo Bože hvale« (Der Sonntag 1963, 45, 3).

LAIČKI APOSTOLAT

Era laika. U nadbiskupiji Baltimore (USA) odredio je nadbiskup L. Shehan da se u svakoj župi uz župnika postave još dvojica običnih vjernika koji će zajedno s njim upravljati župom i vršiti službe koje dolikuje da njima budu povjerene (Rocca 1963, 11, 28).

Laici misionari. Nedavno vjenčani mladi par Bruno i Henrika Volpi iz talijanskog mjesta Fiumicino odlučio se posvetiti radu u misijama. On je geometar a ona profesorica ekonomije. Pod konac

prošle godine pošli su da djeluju u Afričkoj misiji Ruanda. Prije polaska izjavili su novinarima koji su im stavljali mnogobrojna pitanja: »Već godinama smo se spremali za ovaj korak. Bog nam je dao život, vjeru, kršćanski ambijenat, profesiju, mogućnost da osnujemo obitelj. Stoga je sasvim prirodno da njegovoj službi posvetimo preostale godine svoga života. Ne smatramo da je naša odluka kakav heroizam, već jednostavni izraz zahvalnosti prema Bogu.«

Slično i liječnici. U Padovi je De Battista podijelio misijske križeve trojici liječnika prije polaska u misije. Na našoj slici su s lijeva na desno: Dr M. Thengumpally, koji je pošao u Indiju; dr K. Cuneo, koji je pošao u Keniju i dr K. Rao, koji je također pošao u Indiju (Ibid. 5, 27).

I laici će dijeliti sakramentale. Na 50. gen. sjednici, 17. listopada 1963, izglasali su saborski oci da i obični vjernici mogu dozvolom Ordinarija dijeliti sakramentale (blagoslovine). Doduše bio je vrlo velik broj protivnih glasova (607 od 2250), ali je zaključak ipak dobio potrebnu dvotrećinsku većinu (Kirchenz. für das B. Aachen 1963, 43, 8).

Vlastita služba laika. Prigodom koncilске debate o laicima (običnim vjernicima) izjavili su američki biskupi: »Vlastita posebna zadaća kršćanskih laika jest posvećenje svijeta. U tu svrhu oni primaju posebne milosne darove, karizme, koje svećenici nemaju. Laici moraju raditi na izgradnji svijeta. Po njihovom nastojanju život će na zemlji zasjati novim sjajem koji svi očekujemo. Uz dužnosti koje su nam zajedničke svima to je njihova posebna zadaća« (Ruhrwort 1963, 44, 2).

Velika uloga laika. U zadnje vrijeme, posebno u vezi s poglavljem o laicima u koncilskoj shemi o Crkvi, mnoge najuglednije crkvene ličnosti dale su značajne izjave o važnosti uloge laika za život Crkve. Evo samo nekih: »Sadašnji čas jest čas laika, čas onih koji shvaćaju sreću kršćanskog poziva i dužnost da se posvete službi spasenja« (Papa Pavao VI) »Prava pogibao za današnju Crkvu nije u tom da se laici umiješaju među hijerarhiju, nego da uopće zaborave svoje dužnosti u službi Božjoj« (biskup Schröffer, Eichstätt). »U konkretnim problemima koji se nameću Crkvi u današnjem svijetu kompetentniji su i iskusniji laici nego mnogi članovi hijerarhije. Moramo imati na pameti da na izgradnji Crkve Duh Sveti djeluje po svim vjernicima« (biskup Hengsbach, Essen). »Ima područja u kojima su jedini laici kompetentni« (biskup McGrath, Panama). »Na Duhove je sisao Duh Sveti na čitav Božji narod« (kardinal Suenens). »Sve to veći religiozni indiferentizam ima korijen u tom što se laicima ne da dovoljno slobodne inicijative« (biskup Primeau, Manchester, USA). »Karizme (milosni darovi) koje je Bog dao pojednim vjernicima moraju u životu Crkve doći do jačeg izražaja« (nadbiskup Florit, Firenca).

Liječnici misionari s Križem na prsima

DUŠOBRIŽNIŠTVO

Apostoli kriminalaca. Sveučilište u St. Louisu (USA) došlo je do zaključka da je uloga svećenika u odgoju znatno efikasnija od uloge drugih odgojitelja, pa je pokrenulo akciju, koju će financirati savezna vlada, da se nađe što veći broj svećenika koji će se posvetiti apostolatu među mladim delinkventima i perverzним tipovima. Već u početku se javilo oko 80 bogoslova (Rocca 1963, 19, 26).

Svećenička zvanja. Msgr Hamvas iz mađarske dijeceze Csanád izjavio je da je broj svećeničkih zvanja u Mađarskoj u vidnom porastu (Ibid. 15, 28).

Vjera bez djela. U Beču je održan XI evropski sastanak župnika i kapelana o temi »Pastoralna skrb za katolike koji ne žive kao katolici«. Sudjelovalo je oko 150 svećenika iz različitih evropskih zemalja (Ibid.).

Zagovor presv. Djevice. Na blagdan Materinstva B. D. Marije, prigodom proslave prve godišnjice početka koncila, držao je Sv. Otac u rimskoj bazilici Sv. Marije Velike govor i na koncu govora izrekao dirljivu molitvu u kojoj je izrazio prošnju da sv. Djevica izmoli svijetu milost da sve u životu usmjeruje prema Bogu: »Isprosi svijetu radost života stvorova Božjih i sposobnost da se moleći razgovara sa svojim Stvoriteljem, čiju tajanstvenu i blaženu sliku u sebi gleda. Isprosi svijetu sposobnost da svaku stvar cijeni kao Božji dar, da radi s ljubavlju te da se mudro i razborito služi Božjim darovima« (Kirchenz, für das B. Hildesheim 1963, 43, 5).

Marija i Crkva. Između predloženih shema za raspravljanje na drugom zasjedanju koncila bila je i shema o B. D. Mariji. Međutim to je kao posebna shema odbijeno a ono što koncil ima kazati o presv. Djevici ući će u shemu o Crkvi. Prema mišljenju kardinala Königa, koji je na koncilu držao govor protiv posebne sheme, važno je da se na blaženu Djevicu ne gleda kao osobu iznad Crkve nego u Crkvi, »kao jednu od nas«. Tim se unapređuje eshatološka orijentacija kršćanstva: čežnja za slavom uskrsnuća koju je Majka Božja već postigla, a također će lakše biti ponešto potisnuti sekundarne elemente kršćanske pobožnosti da više iskrsnu oni najbitniji (Ibid. 44, 1; Ruhrwort 1963, 44, 2).

Odnosi Crkve i države. Poljski i američki biskupi naglasili su na koncilu da ne treba loše gledati na rastavu Crkve i države. Također su istaknuli da konkordati između Crkve i države u velikom broju slučajeva nisu bili od osobite koristi za Crkvu (Der Sonntag 1963, 43, 7).

Pastoralna pomoć Latinskoj Americi. Kroz prošlu godinu pošla su 243 španjolska svećenika da djeluju kao dušobrižnici u različitim državama Latinske Amerike. Potječu iz 47 španjolskih dijeceza a najviše ih je iz Santiago de Compostela i Salamanke (Ibid. 45, 20).

Kolektivna svetost. Prigodom svečane beatifikacije Ivana Neumanna, biskupa Filadelfije (USA) Sv. Otac je rekao da uz osobnu svetost pojedinaca danas raste novi oblik svetosti — svetost naroda:

»Je li moguće da danas u ovom našem suvremenom svijetu, koji je toliko profan i toliko zaražen nevjerom i porocima, izrašćuje svetost naroda i to baš u Americi? Ona svetost o kojoj govori sv. Petar: Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti narod, puk stećeni« (Glas koncila 1963, 3, 4).

Shema o Crkvi. Jedan od najistaknutijih koncilskih teologa, koncilski stručnjak, Dr Karlo Rahner SJ držao je u Rimu 2. X 1963. govor novinarima o koncilu. Značenje koncilске sheme o Crkvi ovako je istaknuo: »To će biti dokumenat crkvene nauke koji će otvoriti, a ne zatvoriti, nove horizonte vjere, ufanja i ljubavi. To će biti nauka u kojoj će se vidjeti da je Crkva poslana da služi a ne da vlada, da radi i trpi ne za sebe nego za spas svijeta, da traži slavu Božju a ne svoju vlastitu, da u odnosu prema drugim kršćanima gleda na ono što sjedinjuje a ne na ono što razdvaja« (Schweizerische Kirchenzeitung 1963, 43, 560).

Kršćanska poniznost. Jedan njemački katolički tjednik donosi poziv na poniznost svim članovima Kristove Crkve, pretpostavljenima i podložnima: »Jedan je Gospodin i Kralj Krist, a svi su drugi njegov sveti narod, njegova braća i prema tome Božja djeca. U tom smo svi jednaki bez ikakve povlastice osim onoga što nam je Božja milost dala. Svaka svećenička prednost u Crkvi dolazi jedino od zamjenjivanja Krista Velikog Svećenika a ne od vlastite zasluge. Svi smo jednaci u tom što smo grijешnici i što smo po milosti pozvani na svetost da kao svećenici, redovnici ili obični vjernici različitim putevima dodemo k istom cilju« (Der Sonntag 1963, 44, 2).